

Avdelning syd
Ulrika Persson
ulrika.persson@ivo.se

Socialdepartementet

Remiss från Socialdepartementet om betänkandet Framtidens valfrihetssystem - inom socialtjänsten (SOU 2014:2)

Bakgrund

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har av Socialdepartementet uppdragits att lämna synpunkter över betänkandet Framtidens valfrihetssystem – inom socialtjänsten (SOU 2014:2).

Synpunkter

På flera ställen i betänkandet konstateras att det saknas data för att dra några generella slutsatser avseende effekterna för den enskilde omsorgstagaren efter att lagen om valfrihet trädde i kraft 2009. IVO instämmer i denna bedömning.

IVO vill utifrån ett tillsynsperspektiv framhålla nedanstående synpunkter.

Samverkan och informationsöverföring

Av IVO:s slutrapport Äldre efterfrågar kontinuitet från 2013 (s. 5) framgår att det ställs stora krav på personalen kring den enskilde att informera och samordna insatserna när det finns flera aktörer med olika ansvar och uppdrag runt den äldre. Detta gäller särskilt i de delar av landet som har många utförare av vård och omsorg. Behovet av samordning för den enskilde inom hemtjänst och hemsjukvård har betonats allt starkare i takt med att komplexiteten av omsorgen i hemmet ökar.

I vår tillsyn har vi sett att samverkan och informationsöverföring mellan olika aktörer är ett ständigt återkommande bristområde.

För att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda har regeringen ansett att det är nödvändigt att reglera informationsöverföringen med stöd av lagstiftning och föreskrifter. Kommuner och landsting/regioner har arbetat för att få en fungerande samverkan dem emellan för att få en sammanhållande vård och omsorg med helhetsperspektiv av den enskildes behov. Om flera utförare inom LOV utför olika delar av insatserna till den enskilde ser IVO farhågor i hur det dagliga samarbetet

och hur informationsöverföringen ska fungera exempelvis vid utskrivning från slutenvården. Det förekommer även att den enskilde har insatser över hela dygnet där några utförare utför tjänster dagtid, andra kvällstid och ytterligare andra nattetid och att dessa ska samarbeta med hemsjukvården. IVO har farhågor kring att det kan uppstå problem med informationsöverföringen och sekretessen när dessa aktörer ska samverka över dygnet och utbyta information kring den enskildes insatser.

Kontinuitet

Från Socialstyrelsens slutredovisning Valfrihetssystemet ur ett befolknings- och patientperspektiv från 2012 (s. 17) framgår att kontinuitet är en viktig faktor som skapar förtroende för hemtjänsten.

I Äldreguiden (guide på Socialstyrelsens webbplats som presenterar information om äldreboenden och hemtjänstutförare i hela Sverige) används begreppet kontinuitet för att beskriva om de personer som har hemtjänst fortlöpande får träffa samma personal. I de årliga brukarundersökningar som genomförs av Socialstyrelsen framkommer önskemål om hög kontinuitet, låg personalomsättning och personal som är informerad om den enskildes situation. Det framgår vidare att valfrihetssystem inte alltid gynnar kontinuiteten. IVO gör bedömningen att när flera utförare anlitas ökar risken för bristande kontinuitet. Detta tillgodoser inte önskemålen som framkommer i brukarundersökningarna.

Resursförstärkning för IVO

Av betänkandet framgår att förslagen inte bedöms innebära att IVO kan komma att behöva resursförstärkning. IVO vill framhålla att det kräver vidare utredning av konsekvenserna för tillsynsverksamheten av vad betänkandets förslag om valfrihetssystem kommer att innebära för IVO.

Avslutning

Sammantaget anser IVO att underlaget inte ger stöd för att ålägga kommunerna skyldighet att skapa förutsättningar för brukarna att välja mellan olika utförare inom hemtjänsten. IVO delar utredarnas bedömning att effekterna av införandet av LOV inte blivit tillräckligt belysta. Bland annat lämnar betänkandet flera frågor öppna om hur kvaliteten ska upprätthållas för den enskilde. Därmed kan konstateras att underlaget inte ger stöd för en tvingande lagstiftning.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Gunilla Hult Backlund. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Thomas Mehralizade och Katarina Lagerstedt deltagit. Föredragande har varit enhetsjuristen Ulrika Persson.

Gunilla Hult Backlund

Ulrika Persson